

DOI: 10.62829/VNHN.341.29.35

VẬN DỤNG QUAN ĐIỂM HỒ CHÍ MINH VỀ PHÒNG, CHỐNG THAM Ô, THAM NHƯNG TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY

✍️ **ThS. PHAN THANH HOÀI**
Trường Đại học Công Nghiệp Hà Nội

Tóm tắt: Tham ô, tham nhũng là hiện tượng xã hội tiêu cực, là “khuyết tật bẩm sinh” của quyền lực. Nghiên cứu sâu sắc hệ thống tư tưởng Hồ Chí Minh về đấu tranh phòng chống tham ô, tham nhũng là nhiệm vụ hết sức thiết thực để đẩy mạnh và nâng cao hiệu quả đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực và xây dựng xã hội tốt đẹp hiện nay.

Từ khóa: Chống tham ô, tham nhũng; tư tưởng Hồ Chí Minh về chống tham ô, tham nhũng

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh tiến hành đổi mới đất nước, để đạt được mục tiêu của cách mạng, Đảng Cộng sản Việt Nam cầm quyền thực hiện tổ chức lãnh đạo quá trình xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ chế độ xã hội. Đi đôi với xây dựng là đấu tranh với những khó khăn, thách thức đặt ra, trong đó có một thứ giặc vô cùng nguy hiểm đó là tham nhũng, tiêu cực - “giặc nội xâm”. Để chiến thắng được thứ giặc xảo quyệt và nguy hiểm này, cần tiếp tục đẩy mạnh và nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực để góp phần phát triển kinh tế - xã hội bền vững ở Việt Nam.

Tham ô, tham nhũng là một căn bệnh xuất hiện sớm trong lịch sử nhân loại, diễn ra với nhiều mức độ ở khác nhau ở nhiều quốc gia trên thế giới. Tham ô, tham nhũng có sức tàn phá rất lớn đối với nền kinh tế, làm suy thoái đạo đức và lối sống, gây ra sự bất công, bất bình đẳng xã hội và làm suy yếu hệ thống chính trị. Sinh thời Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt chú

trọng đến việc phòng ngừa, đấu tranh chống các biểu hiện tham nhũng trong bộ máy nhà nước. Tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng là cơ sở lý luận có giá trị to lớn đối với cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực ở Việt Nam hiện nay. Tư tưởng Hồ Chí Minh về chống tham ô, tham nhũng thể hiện tập trung trong những nội dung cơ bản sau:

2. NỘI DUNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ CHỐNG THAM Ô, THAM NHƯNG

2.1. Tác hại của tham ô, tham nhũng

Tham nhũng là một căn bệnh gây cản trở sự phát triển của xã hội, đe dọa sự tồn vong của chế độ, có sức tàn phá rất lớn đối với nền kinh tế, làm suy thoái đạo đức và lối sống, gây bất công xã hội và làm suy yếu hệ thống chính trị. Tham nhũng là kẻ thù của nhân dân. Hồ Chí Minh cho rằng: “Tham nhũng là kẻ thù nguy hiểm của nhân dân, của bộ đội và của chính phủ vì nó không mang gươm mang súng mà nó nằm trong các tổ chức của ta để làm hỏng ta. Nó làm

hồng tinh thần trong sạch và ý chí khắc khổ của cán bộ ta. Nó phá hoại đạo đức cách mạng ta là căn - kiềm - liềm - chính”.

Tham nhũng gây tổn hại to lớn về mặt kinh tế cho sự phát triển xã hội. Tham nhũng làm cho tài sản của Nhà nước bị thất thoát nghiêm trọng, kinh tế nhà nước giảm sút, thua lỗ, kém hiệu quả, không phát huy được vai trò chủ đạo, định hướng; làm thui chột môi trường cạnh tranh lành mạnh, cản trở sự phát triển khả năng cạnh tranh và hiệu quả của nền kinh tế nói chung; làm mất khả năng hấp dẫn của môi trường đầu tư và dần dần làm suy yếu nền kinh tế. Về xã hội, tham nhũng là một trong các yếu tố dẫn đến sự phân cực giàu nghèo, bất công trong xã hội. Nhân dân bất bình, suy giảm lòng tin vào Đảng và Nhà nước, vào chế độ. Từ đó, dẫn đến sự mất ổn định trong xã hội, làm phát sinh “khieux kiện” và những “điểm nóng” với những diễn biến phức tạp. Về chính trị, tham nhũng vừa là nguyên nhân, vừa là điều kiện làm cho một bộ phận cán bộ, đảng viên thoái hoá, biến chất; bộ máy nhà nước kém hiệu lực; các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước bị vô hiệu hoá và bị xuyên tạc; sự lãnh đạo của Đảng bị suy yếu. Đây là điều kiện thuận lợi để cho chủ nghĩa đế quốc và các thế lực thù địch lợi dụng kích động quần chúng, mua chuộc, tha hoá cán bộ thực hiện âm mưu chiến lược “diễn biến hoà bình” và “tự diễn biến”.

Tham nhũng phá hoại đội ngũ cán bộ, tầm thường hoá hệ thống pháp luật, là nguyên nhân liên quan trực tiếp đến sự sống còn của Nhà nước. Tác hại của tham nhũng không chỉ dừng lại ở phương diện thiệt hại về kinh tế của Nhà nước và nhân dân mà tham nhũng sẽ làm tầm thường hoá hệ thống pháp luật của Nhà nước, kỷ cương xã hội không thể giữ vững, gây mất đoàn kết nội bộ, làm giảm uy tín của Đảng và Nhà nước trước nhân dân và là cơ hội để cho kẻ thù phá hoại, xâm lược. Nếu các nhà hành pháp mà tự mình phá hoại luật pháp thì làm sao có thể duy trì được phép nước.

Chủ tịch Hồ Chí Minh coi tham nhũng là những con sâu một gây ra nhiều tác hại nghiêm trọng:

Một là, tham nhũng phá hoại đạo đức cách mạng, làm hồng tinh thần trong sạch và ý chí

vượt khó của cán bộ. Có những người trong lúc tranh đấu thì hăng hái, trung thành, không sợ nguy hiểm, cực khổ, không sợ quân địch, nghĩa là có công với cách mạng. Song đến khi có ít nhiều quyền lực trong tay thì nảy sinh tính kiêu ngạo, xa xỉ, phạm vào tham ô, lãng phí, quan liêu, không tự giác mà biến thành người có tội với cách mạng. Người nhắc nhở: “Cán bộ nào mà tham ô, hủ hóa là có tội to với Đảng và Chính phủ, có tội to với nhân dân và có tội to cả với anh chị em cán bộ khác”

Hai là, tham nhũng phá hoại tinh thần, phí phạm sức lực, tiêu hao của cải của Chính phủ và của Nhân dân một cách vô ích, có hại đến công việc cải thiện đời sống Nhân dân. Huân thị tại Hội nghị cán bộ Đảng (năm 1955), Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh: “Việc tệ nhất là tham ô. Tham ô tức là gián tiếp giết chết đồng bào bị đói và bị nạn”². Tội lỗi ấy cũng nặng như tội lỗi Việt gian, mật thám.

Ba là, tham nhũng là bạn đồng minh của thực dân, phong kiến, là kẻ thù của Nhân dân và Chính phủ vì nó làm chậm trễ công cuộc kháng chiến và kiến quốc của dân tộc ta; là kẻ thù khá nguy hiểm, vì nó không mang gươm, mang súng mà nó nằm trong các tổ chức để làm hỏng công cuộc kháng chiến, kiến quốc, gây ảnh hưởng xấu đến công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, cản trở, phá hoại sự nghiệp xây dựng đất nước, tiến lên chủ nghĩa xã hội của Nhân dân ta. Như vậy, tham nhũng vừa là yếu tố nội sinh, vừa là yếu tố ngoại sinh tác động tiêu cực đến sự tồn vong của chế độ xã hội chủ nghĩa.

2.2. Nguyên nhân của tham ô, tham nhũng

Muốn chống tham nhũng vấn đề quan trọng là phải tìm ra nguyên nhân của bệnh này. Có nhiều nguyên nhân song, nguyên nhân trực tiếp sâu xa là xuất phát từ chủ nghĩa cá nhân, ích kỷ, thoái hóa biến chất của một số cán bộ, đảng viên. Trong tác phẩm “Sửa đổi lề lối làm việc” Bác chỉ rõ: “Bệnh tham lam - những người mắc bệnh này thì đặt lợi ích của mình lên trên lợi

1. Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 10, Nxb CTQG, H.2011, tr.210.

2. Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 9, Nxb CTQG, H.2011, tr.439.

ích của Đảng, của dân tộc do đó mà chỉ “tự tư tự lợi” dùng của công làm của tư. Dựa vào thế lực của Đảng để theo đuổi lợi ích riêng của mình. Sinh hoạt xa hoa, tiêu xài bừa bãi, tiền bạc ở đâu ra? Không xoay của Đảng thì xoay của đồng bào thậm chí làm chợ đen buôn lậu. Không sợ mất danh giá của mình”.

Nguyên nhân thứ hai là, do buông lỏng tổ chức quản lý, quan liêu xa rời quần chúng của cán bộ các cấp. Để nhấn mạnh nguyên nhân này, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: *“Vi những người và những cơ quan lãnh đạo từ cấp trên đến cấp dưới không sát công việc thực tế, không theo dõi và giáo dục cán bộ, không gần gũi quần chúng. Đối với công việc thì trọng hình thức mà không xem xét khắp mọi mặt, không đi vào vấn đề. Chỉ biết khai hội, viết chỉ thị xem báo cáo trên giấy, chứ không kiểm tra đến nơi đến chốn”.* Bệnh quan liêu là nguồn gốc sinh ra tham ô, tham nhũng. Thực tế chứng tỏ rằng: ở đâu có bệnh quan liêu thì ở đó có tham nhũng, nơi nào bệnh quan liêu càng nặng, nơi đó càng nhiều tham nhũng.

Nguyên nhân thứ ba là, do ô dù, bao che cho những kẻ phạm tội bất liêm, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã cực lực phê phán: *“Nhiều nơi có đồng chí phạm tội nhưng không bị trừng phạt xứng đáng, có đồng chí bị hạ tầng công tác nơi này, đi nơi khác lại ở nguyên cấp cũ hay chỉ bị hạ tầng công tác theo hình thức, nhưng vẫn ở cấp bộ khác làm việc. Có những đồng chí phải trừng phạt nặng nề, nhưng vì cảm tình, nể nang, chỉ phê bình cảnh cáo qua loa cho xong chuyện. Thậm chí có nơi che đậy cho nhau, lừa dối cấp trên, giấu giếm đoàn thể. Thi hành kỷ luật như vậy, làm cho các đồng chí không những không biết sửa lỗi của mình mà còn khinh thường kỷ luật”.*

Chủ tịch Hồ Chí Minh còn vạch ra nguyên nhân của tham ô, lãng phí, quan liêu là do những tàn dư xấu xa của xã hội cũ; nó do lòng tự tư, tự lợi, ích kỷ, hại nhân mà ra. Nó do chế độ “người bóc lột người” mà ra. Hồ Chủ Tịch đã nói: *“Tham ô, lãng phí, quan liêu là những xấu xa của xã hội cũ. Nó do lòng tư lợi ích kỷ, hại nhân dân mà ra, nó do chế độ người bóc lột người mà ra”.* Một đặc điểm nổi bật của sự vận động xã hội, khác với mọi sự vận động vật chất khác trong tự nhiên ở chỗ con người hành động

đều tính đến lợi ích hoặc mục đích tư lợi ích kỷ nào đó. Bởi vậy chế độ tư hữu chính là cơ sở tư tưởng của các hành vi tham nhũng, không có tư tưởng tư lợi ích kỷ sẽ không có hành vi tham nhũng thiệt người lợi mình. Vì những lẽ đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, chống tham ô, lãng phí, quan liêu cũng quan trọng và cần kíp như đánh giặc ngoài mặt trận. Người khẳng định: *“Đây là mặt trận tư tưởng và chính trị”* rất quan trọng. Thực chất nó là thứ *“giặc ở trong lòng”*, *“giặc nội xâm”* còn nguy hiểm hơn giặc ngoại xâm.

2.3. Phương pháp chống tham ô, tham nhũng

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, phòng chống tham ô, tham nhũng cũng cần thiết như việc đánh giặc trên mặt trận, tuy nhiên đấu tranh phòng chống tham ô, tham nhũng cũng cần có phương pháp hiệu quả. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ ra những phương thuốc chữa và triệt tận gốc bệnh tham ô, tham nhũng, đó là:

Thứ nhất: Muốn chống tham ô, lãng phí, trước hết và quan trọng nhất là phải chống chủ nghĩa cá nhân. Theo Người, tham nhũng là một trong nhiều biểu hiện của căn bệnh chủ nghĩa cá nhân, tham nhũng đồng nghĩa với tham ô, thói xa hoa thối nát, là sự bóc lột đã man được che đậy dưới nhiều hình thức để lấy tiền công quỹ tiêu xài với mục đích cá nhân. Người nói: *“Chủ nghĩa cá nhân đẻ ra trăm thứ bệnh nguy hiểm: quan liêu, mệnh lệnh, bè phái, chủ quan, tham ô, lãng phí... Nó trói buộc, nó bịt mắt những nạn nhân của nó, những người này làm bất kỳ việc gì cũng xuất phát từ lòng tham muốn danh lợi, địa vị cho cá nhân mình, chứ không nghĩ đến lợi ích của giai cấp, của nhân dân. Chủ nghĩa cá nhân là một kẻ địch hung ác của chủ nghĩa xã hội. Người cách mạng phải tiêu diệt nó”.*

Tuy nhiên, theo Người: *“Đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân không có nghĩa là “giày xéo lên lợi ích cá nhân”.* Mỗi người đều có tính cách riêng, sở trường riêng, đời sống riêng của bản thân và của gia đình mình”. Người khuyên dạy cán bộ, đảng viên, quân đội..., không xâm phạm cái kim sợi chỉ của dân, lên án những cán bộ, đảng viên nặng đầu óc cá nhân chủ nghĩa, chỉ biết chăm lo thu vén cho bản thân mình, không quan tâm đến lợi ích của tập thể cộng đồng

và của những người xung quanh mình. Phải kiên quyết quét sạch chủ nghĩa cá nhân trong bộ máy của Đảng, của Nhà nước thì Đảng mới thực sự trong sạch và vững mạnh, mới giành được sự tin yêu thực sự của nhân dân.

Thứ hai: Muốn chống tham ô, tham nhũng phải phát huy quyền làm chủ tối đa của nhân dân, phải biết dựa vào dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ rõ: *“Dân chủ là thế nào? Là dân làm chủ. Dân làm chủ thì Chủ tịch, Bộ trưởng, Thứ trưởng, Ủy viên này khác là làm gì? Làm đầy tớ. Làm đầy tớ cho nhân dân, chứ không phải là làm quan cách mạng. Thực hiện dân chủ là cái chìa khóa vạn năng có thể giải quyết mọi khó khăn”*.

Tham ô, tham nhũng là: *“căn bệnh dễ mắc, khó chữa”* và vô cùng nguy hiểm, nó có thể làm hủy hoại danh dự một cá nhân, mất uy tín một đảng chính trị. Chính vì vậy, để phòng trừ, đấu tranh với tệ tham ô, tham nhũng, phương thuốc hữu hiệu nhất, theo Người là phát huy dân chủ, tôn trọng quyền làm chủ của nhân dân, vận động các tầng lớp nhân dân tham gia vào cuộc đấu tranh chống tham nhũng. Trên quan điểm đó, Hồ Chí Minh coi *“dân chủ là chìa khóa vạn năng”* để chức nhiều căn bệnh, trong đó có bệnh tham ô, tham nhũng. Người chỉ rõ: *“Dân chủ là dựa vào lực lượng quần chúng, đi đúng đường lối quần chúng. Cho nên phong trào chống tham ô, lãng phí, quan liêu ắt phải dựa vào lực lượng quần chúng thì mới thành công. Quần chúng tức là toàn thể chiến sỹ trong quân đội, toàn thể công nhân trong xưởng, toàn thể nhân viên trong cơ quan... rồi đến toàn thể nhân dân.”*¹

Thứ ba: Tiếp tục hoàn thiện bộ máy quản lý nhà nước, đào tạo và nâng cao trình độ đội ngũ cán bộ. Hướng tới việc hoàn thiện bộ máy quản lý nhà nước theo tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh là: nhà nước đó phải thể hiện và thực hiện trên thực tế quyền lực của nhân dân, chịu sự kiểm tra, giám sát của nhân dân; thực hiện dân chủ hóa, công khai hóa sự quản lý của nhà nước. Việc hoàn thiện bộ máy quản lý gọn, nhẹ, có hiệu lực, bảo đảm cho bộ máy đó phải đi sâu đi sát thực tế, gần quần chúng, thật sự

tôn trọng và phát huy quyền làm chủ tập thể của nhân dân.

Thứ tư: Hồ Chí Minh cũng yêu cầu chống tham ô, lãng phí, quan liêu phải được tiến hành trước hết và trực tiếp ở cơ sở, cơ quan, đơn vị. Trong tác phẩm *“Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu”* Hồ Chí Minh nêu cách thức tổ chức: Bước đầu là đánh thông tư tưởng, nhiệm vụ của bước này là tổ chức họp cơ quan, đơn vị (khai hội) để giải thích cho mọi người hiểu: Tham ô, lãng phí, quan liêu có hại cho dân, cho nước như thế nào? Vì sao phải chống những nạn ấy?. Bước thứ hai: Chia từng tiểu tổ để nghiên cứu những tài liệu và kiểm thảo: Những lời dạy của Lênin, Xtalin... nói về tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, quan liêu...; Tài liệu của Đảng lao động, chính sách của Đảng và của Chính phủ; Các tài liệu nói về cần, kiệm, liêm, chính, sửa đổi lề lối làm việc. Vừa nghiên cứu tài liệu, vừa thật thà tự kiểm thảo và giúp nhau kiểm thảo. Mở rộng dân chủ, tự phê bình trong cơ quan và ngoài quần chúng, từ trên xuống và từ dưới lên. Bác viết *“Tự kiểm thảo và kiểm thảo người khác phải thật thà, phải dựa vào sự thực, phải đào tận gốc rễ những khuyết điểm. Không nên thoa vẽ, che giấu. Không nên ‘ít thít ra nhiều’, càng không nên nói việc nhỏ bỏ việc lớn, nói việc cũ quên việc mới”*.

Thứ năm: Trong cuộc đấu tranh chống tham ô, lãng phí, quan liêu, Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu phải xử thật nghiêm khắc đối với những ai vi phạm, và phải tôn vinh những người ra sức chống tham ô, lãng phí, quan liêu; coi việc chống tham ô, lãng phí, quan liêu là cách mạng. *“Thực dân và phong kiến tuy bị tiêu diệt, nhưng cái nọc xấu của nó (tham ô, lãng phí, quan liêu) vẫn còn, thì cách mạng vẫn chưa hoàn toàn thành công, vì nọc xấu ấy ngấm ngấm ngăn trở, hoại sự nghiệp xây dựng của cách mạng”*. Cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng được phát động. Đảng đã có một số nghị quyết về vấn đề này. Nhà nước đã có *“Luật Phòng chống tham nhũng”*. Song, do mặt trái của nền kinh tế thị trường tác động mạnh vào đời sống xã hội mà chúng ta chưa lường tính hết, làm cho tham nhũng, lãng phí, quan liêu vẫn đang diễn biến phức tạp.

1. Hồ Chí Minh Toàn tập (2000), Nxb CTQG, Hà Nội, tập 6, tr.495.

Thứ sáu: Tham ô, tham nhũng còn do trình độ hiểu biết, trình độ văn hóa và trình độ tổ chức quản lý nhà nước yếu kém. Vấn đề này đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh nhắc nhở từ lâu. Mỗi người đảng viên, cán bộ từ trên xuống dưới đừng tưởng mình ở cơ quan Chính phủ là thần thánh rồi, coi khinh nhân dân, cứ lúc nào cũng vác mặt “quan cách mệnh”. Họ tự cho mình cái gì cũng giỏi. Họ xa rời quần chúng và chỉ muốn làm thầy quần chúng. Nói chuyện với cán bộ, đảng viên, Bác nhắc nhở mọi người phải ghi nhớ và làm theo câu nói của Lênin là “học, học nữa, học mãi”. Cán bộ ở cấp càng cao càng phải học nhiều, học văn hóa, học chuyên môn, học đạo đức, học cách cư xử và cách sống làm người... Do trình độ văn hóa, trình độ chuyên môn, trình độ khoa học kỹ thuật thấp, thiếu hiểu biết thực tiễn, quen chỉ đạo, giáo huấn chung chung lại không chịu rèn luyện tu dưỡng nên một số cán bộ, đảng viên đã rơi vào tình trạng tham ô, lãng phí, suy thoái phẩm chất đạo đức... gây ảnh hưởng đến uy tín của Đảng và Nhà nước.

Thứ bảy: Giáo dục đạo đức cách mạng là phương thức quan trọng nhằm nâng cao phẩm chất cho đội ngũ cán bộ trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Hồ Chí Minh chỉ rõ, đạo đức cách mạng là đạo đức mới, là sự kết hợp nhuần nhuyễn các giá trị đạo đức truyền thống tốt đẹp của dân tộc với những tinh hoa đạo đức của nhân loại trên lập trường của chủ nghĩa Mác - Lênin. Đây là nhiệm vụ cách mạng có tính cấp bách và có ý nghĩa quyết định đến sự thành bại của sự nghiệp đổi mới đất nước của chúng ta trong giai đoạn hiện nay.

Thứ tám: Một phương thuốc nữa để chữa bệnh tham ô, tham nhũng theo Hồ Chí Minh là lãnh đạo dư luận xã hội. Đảng, Nhà nước phải dựa vào quần chúng nhân dân là nơi có “trăm tai, nghìn mắt” để giám sát cán bộ, đảng viên, mở rộng dân chủ để nhân dân có thể tham gia một cách tích cực nhất vào cuộc đấu tranh chống quan liêu, tham ô, tham nhũng thì cuộc đấu tranh này mới có thể thành công.

Hồ Chí Minh hết sức coi trọng ý kiến của quần chúng nhân dân và dư luận xã hội trong

công tác lãnh đạo, quản lý xã hội, đất nước. Người chỉ rõ: “phải dựa vào lực lượng của quần chúng, phải lắng nghe ý kiến của quần chúng, phải thực sự mở rộng dân chủ. Nếu quần chúng nói mười điều mà chỉ có một vài điều xây dựng, như thế vẫn là quý báu và bổ ích”¹. Sự lãnh đạo trong mọi công tác thiết thực của Đảng ắt phải từ trong quần chúng ra, trở lại nơi quần chúng “nghĩa là gom góp”.

Trong cuộc đấu tranh chống tham ô, tham nhũng và quan liêu, Hồ Chí Minh coi trọng biện pháp lãnh đạo phát động tư tưởng của quần chúng, tạo thành dư luận xã hội rộng lớn. Khinh ghét những kẻ quan liêu, tham ô, giám sát hoạt động của các cán bộ, đảng viên khiến cho những hành vi quan liêu, tham ô không có cơ hội hoành hành. Người nói: “chúng ta phải phát động tư tưởng của quần chúng làm cho quần chúng khinh ghét tệ tham ô, lãng phí, quan liêu; biến hàng ức, hàng triệu con mắt, lỗ tai cảnh giác của quần chúng thành những ngọn đèn pha soi sáng khắp mọi nơi, không để cho tệ tham ô, lãng phí, quan liêu không còn chỗ ẩn nấp”².

Để tạo thành dư luận xã hội mạnh mẽ, rộng rãi, có định hướng, Hồ Chí Minh rất chú trọng vai trò của báo chí, Người đã viết nhiều bài trong đó có những bài trở thành mẫu mực về nội dung và nghệ thuật chống quan liêu, tham nhũng. Người cũng phê bình báo chí còn rụt rè, chưa dũng cảm trong cuộc chiến đấu chống lại tệ tham nhũng, quan liêu và yêu cầu các cơ quan bị báo chí phê bình phải trả lời, tự phê bình trước nhân dân. Người nêu rõ: “Gần đây, nhân dân và báo chí đã bắt đầu (tuy còn e dè, thừa thớt) phê bình. Song những tổ chức hoặc cơ quan bị phê bình thì im lìm, không đăng báo tự phê bình, không tìm cách sửa chữa. Đó là thái độ “bung mắt bắt chim”, thái độ “giấu bệnh sợ thuốc”, một thái độ không thật thà, không đứng đắn. Mong những ai, những cơ quan nào đã được nhân dân hoặc báo chí phê bình, thì thật thà phê bình trước nhân dân, trên báo chí”³.

1. Hồ Chí Minh Toàn tập, (2000), Nxb CTQG, HN, tập 10, tr.578.

2. Hồ Chí Minh Toàn tập, (2000), Nxb CTQG, HN, tập 10, tr.576.

3. Hồ Chí Minh Toàn tập, (2000), Nxb CTQG, HN, tập 6, tr.534.

3. NHỮNG HẠN CHẾ VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP VỀ ĐẤU TRANH PHÒNG CHỐNG THAM Ô, THAM NHŨNG

Trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng, đặc biệt từ thời kỳ đổi mới đến nay, Đảng và Nhà nước ta luôn nhấn mạnh tầm quan trọng của công tác phòng, chống tham nhũng, coi đây là nhiệm vụ trọng tâm của công tác xây dựng Đảng, xây dựng Nhà nước trong sạch, vững mạnh. Hiện nay, Đảng và Nhà nước ta coi công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực là yêu cầu vừa cấp bách, vừa lâu dài; là một nhiệm vụ đặc biệt trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, xây dựng và củng cố hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, củng cố khối đại đoàn kết dân tộc. Dưới sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước, công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực ở nước ta đã đạt được nhiều kết quả tích cực. “Công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng được lãnh đạo, chỉ đạo và thực hiện quyết liệt, toàn diện, đi vào chiều sâu, với quyết tâm chính trị rất cao, không có vùng cấm, không có ngoại lệ và đạt nhiều kết quả rất quan trọng, rõ rệt, được cán bộ, đảng viên và Nhân dân đồng tình, ủng hộ, đánh giá cao và quốc tế ghi nhận. Tham nhũng từng bước được kiểm chế, ngăn chặn, có chiều hướng thuyên giảm”.

Bên cạnh những kết quả đã đạt được, công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực ở một số bộ, ngành, địa phương chưa có chuyển biến rõ rệt, trách nhiệm của người đứng đầu đối với công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực chưa được đề cao. Việc phát hiện, xử lý tham nhũng, tiêu cực còn hạn chế; công tác tự kiểm tra, tự phát hiện và xử lý tham nhũng, tiêu cực trong nội bộ cơ quan, đơn vị vẫn là khâu yếu; tình trạng những nhiễu, tiêu cực trong khu vực hành chính, dịch vụ công chưa được đẩy lùi. Thể chế về quản lý kinh tế - xã hội góp phần phòng, chống tham nhũng, tiêu cực còn bất cập; cơ chế kiểm soát quyền lực đối với tổ chức và người có chức vụ, quyền hạn chưa đủ mạnh; việc kiểm soát tài sản, thu nhập chưa chặt chẽ, hiệu quả. Tham nhũng, tiêu cực trên một số lĩnh vực, địa bàn vẫn còn nghiêm trọng, phức tạp, với biểu hiện ngày càng tinh vi; tình

trạng những nhiễu người dân, doanh nghiệp vẫn còn khá phổ biến, gây bức xúc trong xã hội. Trước thực trạng, quan liêu, tham ô, tham nhũng vẫn diễn biến phức tạp, có quy mô ngày lớn như hiện nay, cần khẳng định giá trị thực tiễn và tính đúng đắn của tư tưởng Hồ Chí Minh, từ đó có những giải pháp phù hợp và hiệu quả hơn trong tình hình mới của đất nước.

Một số giải pháp tiếp tục đẩy mạnh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực ở Việt Nam theo tư tưởng Hồ Chí Minh:

Một là, đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục, nâng cao nhận thức, tạo ra sự thống nhất cao về ý chí và hành động trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực của cán bộ, đảng viên và Nhân dân, trước kết là sự gương mẫu, quyết liệt của người đứng đầu cấp ủy, địa phương, cơ quan, đơn vị. Kiên trì giáo dục, rèn luyện cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức về đức tính liêm khiết, xây dựng văn hóa tiết kiệm, không tham nhũng, tiêu cực.

Hai là, phát huy sức mạnh của cả hệ thống chính trị và Nhân dân; thực hiện đồng bộ các biện pháp chính trị, tư tưởng, tổ chức, hành chính, kinh tế, hình sự trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực. Coi phòng, chống tham nhũng, tiêu cực là nhiệm vụ đặc biệt quan trọng của công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, xây dựng hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh; củng cố và phát huy sức mạnh của khối đại đoàn kết toàn dân tộc trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.

Ba là, khẩn trương xây dựng, hoàn thiện và kịp thời khắc phục những bất cập trong các quy định của Đảng, pháp luật của Nhà nước về quản lý kinh tế - xã hội và phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; nhất là các quy định về kiểm soát quyền lực, trách nhiệm giải trình bảo đảm dân chủ, công khai, minh bạch. Quy định rõ trách nhiệm của người đứng đầu trong kiểm tra, phát hiện, xử lý tham nhũng, tiêu cực và bảo vệ người tích cực đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; xử lý nghiêm những người lợi dụng chống tham nhũng, tiêu cực để vu khống, gây chia rẽ, làm mất đoàn kết nội bộ. Kiểm soát có hiệu quả tài sản, thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn; đẩy mạnh thanh

toán không dùng tiền mặt; từ đó hình thành cơ chế phòng ngừa chặt chẽ để tiến tới “không thể” tham nhũng.

Bốn là, tiếp tục kiện toàn tổ chức bộ máy, nâng cao năng lực, hiệu quả hoạt động của các cơ quan, đơn vị chuyên trách có chức năng phòng, chống tham nhũng, tiêu cực. Phối hợp chặt chẽ giữa hoạt động của cơ quan thanh tra, kiểm toán nhà nước, kiểm tra Đảng với hoạt động của cơ quan điều tra, truy tố, xét xử, phát hiện, xử lý tham nhũng, tiêu cực. Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, thanh tra, kiểm toán; đẩy mạnh điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án; phát hiện sớm, xử lý nghiêm minh các vụ án, vụ việc tham nhũng, nâng cao hiệu quả thu hồi tài sản tham nhũng. Nâng cao hiệu quả phát hiện, xử lý nghiêm minh các hành vi tham nhũng, tiêu cực để “không dám”, “không muốn” tham nhũng, tiêu cực.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 9, Nxb CTQG, HN, tr.439.
2. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 10, Nxb CTQG, HN, tr.210.
3. Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập*, tập 6, Nxb CTQG, HN, tr.495.

Năm là, nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ. Xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức có tính chuyên nghiệp cao, có năng lực sáng tạo dựa trên cơ chế cạnh tranh về tuyển dụng, chế độ đãi ngộ và đãi ngộ; có phẩm chất đạo đức tốt và bản lĩnh chính trị vững vàng. Sớm triển khai thực hiện cải cách chính sách tiền lương, thu nhập và chính sách nhà ở, bảo đảm cuộc sống để cán bộ, công chức, viên chức “không cần” tham nhũng. Mặt khác, cần kịp thời xử lý, thay thế cán bộ lãnh đạo, quản lý khi có biểu hiện tham nhũng, lãng phí; xử lý nghiêm những cán bộ những nhiễu, gây phiền hà cho người dân, doanh nghiệp. Gắn công tác phòng, chống tham nhũng với phòng, chống suy thoái về tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong đội ngũ cán bộ, đảng viên./.

4. Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập*, tập 10, Nxb CTQG, HN, tr.578.
5. Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập*, tập 6, Nxb CTQG, HN, tr.534.
6. Nguyễn Phú Trọng (2023), *Kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, góp phần xây dựng Đảng và Nhà nước ta ngày càng trong sạch, vững mạnh*, Nxb CTQG ST, HN.